

HETTA SKAL BASA STRONGD Í FØROYUM

Magistara Felag Føroya vísir á, at fyri at basa strongd á føroyska arbeiðsmarknaðinum, so er tørvur á einum sterkum inntrivi, og tí arbeiðir felagið nú við eini hugskotsskrá í samstarv við Suna Poulsen, sálarfrøðing. Endamálið er at varpa ljós á stóru avbjóðingina, sum strongd er, og at koma við tilmæli um, hvussu arbeiðt verður við trupulleikanum í føroyskum høpi

ANNIKA KUNOY IM

Stongd er ein vaksandi sam-felagsavbjóðing, og regluliga hoyra vit um úrslit av kanningum, sum vísa á stórar upphæddir av peningi, ið verður burturspiltur, og um fólk, ið verða illa fyri av fylgisjúkum av strongd í longri tíðarskeið. Summi doyggja enntá av hesum fylgisjúkum.

Fyri tveimum vikum síðani var Reinsarið karmur um tiltak um strongd á arbeiðsplássinum. Á tiltakinum hildu Yun Ladegaard, sálarfrøðingur og granskari í strongd, og Tóra Petersen, ph.d í sálarfrøði, fyrilestur. Til tiltakið skiftu serfrøðingar eisini orð á pallborðsfundi. Tað var Magistara Felag Føroya, sum skipaði fyri tiltakinum, og umvegis Akademikarafelagið umboðar Magistara Felag Føroya stóran part av tí almenna arbeiðsmarknaðinum. Ein bólkur, ið av ymskum orsökum verður harðast raktur av strongd.

Ofta er talan um moralska strongd, sum serliga gevur seg til kennar hjá starvsfólki á almennum arbeiðsplássum. Tað er til dømis, tá ið tænanastan tú veitir ikki samsvarar við tinni virði sum menniskja.

– Klassiska dømi er heima-hjálpin, sum ikki hevur tíð og orku til at geva borgarum tað, sum teimum tørvar, sigur Páll Nolsøe, nevndarlimur í Magistara Felag Føroya.

Magistara Felag Føroya vísir

á, at fyri at basa strongd á føroyska arbeiðsmarknaðinum, so er tørvur á einum sterkum inntrivi, og tí arbeiðir felagið nú við eini hugskotsskrá í samstarv við Suna Poulsen, sálarfrøðing. Endamálið er at varpa ljós á stóru avbjóðingina, sum strongd er, og at koma við tilmæli um, hvussu arbeiðt verður við trupulleikanum í føroyskum høpi.

Tora ikki at siga frá

Suni Poulsen greiðir frá, at tað eru fleiri dømi um, at starvsfólk eru loyal motvegis leiðara sínum, hóast leiðarin ikki røkir uppgávu sína til fulnar.

–Tað kemur sum ein hvøkkur, hvussu loyal starvsfólk eru, og eisini hvussu bangin tey eru fyri leiðarum sínum. Hetta eisini hóast leiðarar eru eitrandi fyri bæði starvsfólkið og arbeiðsplássíð, sigur Suni Poulsen.

Ein eitrandi leiðari er ein leiðari, sum á ymskan hátt happar starvsfólk ella gevur starvsfólki hugskot til eina arbeiðsuppgávu, men ikki setur góðar karmar upp, so starvsfólkið fær loyst uppgávuna, greiðir Suni Poulsen frá.

Ósemja á arbeiðsplássinum er eisini ofta atvold til strongd. Ósemjan kann bæði verða arbeiðsgevarar, ið eru í ósemju við starvfólk ella arbeiðsgevarar, ið elva til ósemju millum starvsfólkið við at taka summi á arbeiðsplássinum framum onnur. Eitt annað dømi er, at leiðarin er vitni

til ósemju millum starvsfólk uttan at traðka til, greiðir hann framhaldandi frá.

Orsøkirnar til óttan fyri at siga frá eru ymsikar. Summi eru beinleiðis bangin fyri at missa starvið, og í Føroyum er tað er eisini vanligt, at starvsfólk verja arbeiðsgevaran, heldur hann.

Trý tiltøk – sentral stýring, trivnaðarkanningar og stressklinikk

Í Danmark bjóða kommunurnar sera ymisk tilboð til tey strongdraktu. Hetta er alt frá mindfulness til kostráðgeving. Man veit, at nøkur av hesum tiboðum virka væl, ímeðan onnur hava víst seg minni dugnagóð. Niðri hevur man eisini gjørt ymisk onnur inntriv fyri at basa strongd. Millum annað verða leiðarar sendir á skeið, og umboðsfólk á arbeiðsplássinum gera metingar av arbeiðsumhvørvinum, sonevndar "arbeiðspladsvurðingar". Royndirnar frá hesum eru, at tilíki tiltøk eru ikki nóg góð til at gera nakað avgerandi fyri at basa strongd. Í Føroyum eru vit ikki komin so langt enn. Her heima er einki samlað alment tilboð til persónar, ið koma illa fyri av strongd, og vit hava ikki nakra samlaða yvirskipaða stýring av, hvussu vit miðvíst arbeiða fyri at basa strongd. Suni Poulsen heldur, at fyrimunurin við at vera aftanfyrir millum annað Danmark er, at vit kunna læra av royndum teirra har.

– Tað vísir seg, at smá inntriv

aloftast ikki hjálpa. Tað sum skal til eru stór og týðilig átøk. Eitt konsept, sum hevur víst seg sera effektivt, inniheldur trý sentral prinsipp, sigur sálarfrøðingurin.

– Fyri at basa strongd skalt tú hava sentrala stýring og finna út-av, hvar strongdin er, og hvat skal gerast við strongd, og upplagt hevði verið um ein slík funktión lá í figgjarmálaráðnum, sigur hann. Bæði Suni Poulsen og Magistara Felag Føroya mæla til, at almenn arbeiðsplássjavnangera trivnaðarkanningar. Tær eru eitt gott amboð, tí við teimum sært tú eina stóra mynd av trivnaðinum á arbeiðsplássinum, og harvið eisini um fólk eru strongd.

Páll Nolsøe heldur, at ein slík trivnaðarkanning er eitt gott amboð hjá leiðarum at brúka, tí við kanningunum kann leiðarin tryggja sær, at fólkið trívist, og fáa innlit í hvørjar broytingar eiga at verða framdar. Er ein skabelón tøk til allar arbeiðsgevarar at brúka, so er ómakaleyst at gera árligar trivnaðarkanningar, sum skjótt og lætt kunnu gerast á teldli ella fartelesfon.

– Hetta kundi verði samskipað á ein hátt, so at øll almenn arbeiðspláss gjørdur slíkar trivnaðarkanningar, leggur Suni Poulsen afturat.

– Hetta er eitt gott amboð, sum onkursvegna tryggjar samskipti millum starvsfólkið og leiðsluna. Við kanningini verður lættari at síggja, hvørjir trupulleikarnir eru, og lættari verður at seta inn aftana. Skal einstaki stjórin sjálvur

leita eftir eini trivnaðarkanning, so verður tað møðsamt, tí hevði tað verið frálíkt, um ein liðug gjørd kanning varð tøk, staðfestir Páll Nolsøe.

Tað er torført at staðfesta, at talan er um strongd, tá fólk verða sjúk av strongd, tí sjúkuveðkennini koma til sjóndar á ymsikar háttir. Summi fáa heilivág frá læknanum, so tey fáa sovið, og síðani fara tey til arbeiðis aftur í sama arbeiðsumhvørvi, sum gjørdi tey sjúk. Onnur verða sjúkrameldaði og fara heim í eina tíð. Hetta eru ikki langtíðarloysnir ella optimal viðgerð, heldur Suni Poulsen. Hóast vit hava vitan um, hvussu optimal viðgerð verður framd, so er hon nú bert tøk hjá teimum, sum hava móguleika at rinda fyri hana.

Umframt sentrala stýring og trivnaðarkanningar, so mælir Magistara Felag Føroya til, at ein sokallað stressklinikk - ið er samskipað arbeiði ímóti strongd - verður sett á stovn, sum skal hava til endamáls at bjóða optimala viðgerð til øll, ið verða rakt av strongd.

Í Danmark hava tey stressklinikkir á sjúkrahúsum, og kommunulæknar hava móguleika at ávísa til ókeypis viðgerð hjá sálarfrøðingi.

Um tað í Føroyum er skilabest at savna allan serkunnleikan á einum stað, ella um tað er betri at samskipa núverandi tilboð og serkunnleika betur er enn óvíst, og tað arbeiðir Magistara Felag Føroya víðari við.

ANNIKA@SOSIALURIN.FO